

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci rozhodl samosoudkyní Mgr. Lucií Trejbalovou ve věci

žalobce: X
bytem X
zastoupen opatrovníkem X
bytem X

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 28. 6. 2022, č. j. X

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobce domáhal zrušení shora označeného rozhodnutí, kterým žalovaná zamítla jeho námitky a potvrdila rozhodnutí ze dne 25. 2. 2022, č. j. X.
2. Prvostupňovým rozhodnutím byla zamítnuta žalobcova žádost o invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 38 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.
3. Žalovaná v odůvodnění napadeného rozhodnutí konstatovala, že žalobce je sice s ohledem na posudek posudkové lékařské služby ze dne 1. 6. 2022, vypracovaný pro účely námitkové řízení, invalidní ve smyslu § 39 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, jde u něj o invaliditu I. stupně podle § 39 odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, ale vzhledem k tomu, že nesplnil podmínky pro vznikl nároku na invalidní důchod podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, neboť nezískal ve smyslu § 40 odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o důchodovém pojištění potřebnou dobu pojištění, když nezískal ani jeden den doby pojištění. Protože nejde o invaliditu na základě pracovního úrazu, ani nebyly splněny podmínky pro vznik nároku na starobní důchod, a žalobce nezískal ani jeden den doby pojištění, nárok na invalidní důchod nevznikl.
4. V žalobě žalobce namítal, že po celou dobu, kdy byl svěřen opatrovníku do pěstounské péče, byl uznán ve třetím stupni péče. Když ale požádal na Okresní správě sociálního zabezpečení v Bruntále (dále jen „OSSZ“) o důchod invalidní v mládí, byla invalidita posouzena v I. stupni, na základě čehož mu byl odebrán příspěvek na péči. Žalobce namítal, že ačkoliv měla lékařka k dispozici soudní posudek z psychiatrie v Opavě a nový posudek klinické psychologičky, nevzala je na zřetel a ztotožnila se s posudkem v Bruntále, při jehož vypracování nebyly tyto zprávy ještě k dispozici. Dále žalobce poukázal na to, že je vedeno řízení ohledně omezení jeho svéprávnosti a ustanovení opatrovníka, neboť není schopen práce na plný úvazek. Nemá totiž pojem o tom, co je pracovní smlouva, má psychické a mentální poruchy, večer se pomočuje a potřebuje stálou péči opatrovníka, domnívá se proto, že je invalidní ve III. stupni invalidity.
5. V písemném vyjádření k žalobě žalovaná odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí. Pokud se žalobce domáhá přiznání „invalidního důchodu z mládí“, odkázala žalovaná na § 42 zákona o důchodovém pojištění a konstatovala, že podmínky pro přiznání invalidního důchodu v mimořádných případech dle uvedeného ustanovení žalobce nesplňuje. Z uvedených důvodů navrhovala, aby soud žalobu jako nedůvodnou zamítl. Vzhledem k tomu, že žalobce namítal posouzení zdravotního stavu, navrhovala přezkoumání zdravotního stavu posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „posudková komise“).
6. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí a řízení, které jeho vydání předcházelo, v řízení dle části třetí, hlavy druhé, dílu prvního zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), v rozsahu a z hlediska námitek žalobce, v souladu s § 75 odst. 2 s. ř. s., přitom vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu podle § 75 odst. 1 s. ř. s.
7. Předmětem soudního přezkumu je rozhodnutí žalované ze dne 28. 6. 2022 ve spojení s prvostupňovým rozhodnutím ze dne 25. 2. 2022, kterým byla zamítnuta žalobcova žádost o invalidní důchod z důvodu nedosažení doby pojištění.

8. Pro posouzení věci jsou rozhodné následující skutečnosti:
9. Žalobce podal dne 7. 7. 2021 žádost o přiznání invalidního důchodu s datem od vzniku nároku na invalidní důchod. V době podání žádosti bylo žalobci necelých 17 let. Podle posudku posudkové lékařky OSSZ ze dne 24. 1. 2022 je žalobce od 1. 9. 2021 invalidní podle § 39 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. K námitkám žalobce byl lékařskou posudkovou službou žalované vypracován posudek ze dne 1. 6. 2022, podle kterého je žalobce od 23. 9. 2021 invalidní podle § 39 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o důchodovém pojištění v prvním stupni z důvodu poklesu pracovní schopnosti z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu o 45 %. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu byla uznána mentální retardace, narušení adaptivního chování, značně snížená úroveň sociálních dovedností, a to na horní hranici. Doba pojištění v důchodovém systému nebyla doložena, tato skutečnost nebyla ve věci sporná. V době vydání prvostupňového i napadeného rozhodnutí žalobce nedosáhl 18 let věku, zletilost dovršil až dne 17. 7. 2022.
10. Pro úplnost soud konstatuje, že po podání žaloby, která byla za žalobce podána jeho obecnou zmocněnkyní dle přiložené plné moci, byl žalobce (dle rozsudku Okresního soudu v Bruntále – pobočka v Krnově ze dne 19. 9. 2022, č. j. 25 Nc762/2021-120) omezen na svéprávnosti tak, že od právní moci zmíněného rozsudku není schopen samostatného právního jednání s výjimkou právního jednání v běžných záležitostech s tím, že jeho opatrovníkem byla jmenována právě obecná zmocněnkyně. Soud proto dál jednal s jmenovaným opatrovníkem žalobce (viz listina o jmenování opatrovníka ze dne 8. 12. 2022).
11. Podmínky pro vznik nároku na invalidní důchod jsou upraveny v § 38 a následujících zákona o důchodovém pojištění. Podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění, *pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let a stal se invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku.*
12. Podle § 40 odst. 1 zákona o důchodovém pojištění, *potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku a) do 20 let méně než 1 rok. Dle odst. 2 potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních 10 roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období 10 roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.*
13. Doba pojištění je jedním ze základních prvků důchodového pojištění, získání stanovené doby pojištění je vedle invalidity zákonnou podmínkou pro vznik nároku na invalidní důchod podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění. Délku potřebné doby pojištění stanoví § 40 uvedeného zákona. Soud zdůrazňuje, že zjištění invalidity pro jakýkoli stupeň invalidity ve smyslu § 39 uvedeného zákona posudkem lékaře příslušné OSSZ, případně lékařské posudkové služby žalované neznamena automaticky vznik

nároku na invalidní důchod. K první podmínce, kterou je shledání invalidity, totiž přistupuje podmínka druhá, a to dosažení potřebné doby pojištění.

14. V projednávané věci nebyla žalobcová žádost o invalidní důchod zamítnuta z důvodu, že žalobce není invalidní v potřebném stupni invalidity. Dosažení invalidity sice žalovaná zmiňovala, nejednalo se ale o nosný důvod zamítavého rozhodnutí. Důvodem nepřiznání invalidního důchodu k žádosti ze dne 7. 7. 2021 bylo nedosažení potřebné doby pojištění dle § 40 odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o důchodovém pojištění. Skutečnost, že žalobce nedosáhl jediného dne doby pojištění v systému důchodového pojištění, nebyla zpochybněna. Ani nesprávnou aplikaci § 38 písm. a), § 40 zákona o důchodovém pojištění žalobce nenamítal.
15. I v případě, že by bylo posouzení stupně invalidity, resp. data jejího vzniku posouzeny v řízení před žalovanou nesprávně, nic by to nezměnilo na závěru, že nárok na invalidní důchod podle § 38 písm. a) zákona o důchodovém pojištění nevznikl, neboť nebyla splněna podmínka potřebné doby pojištění.
16. Pokud se žalobce v žalobě dovolával přiznání tzv. invalidity z mládí podle § 42 zákona o důchodovém pojištění, není jeho argumentace správná.
17. Podle § 42 zákona o důchodovém pojištění, *nárok na invalidní důchod má též osoba, která dosáhla aspoň 18 let věku, má trvalý pobyt na území České republiky a je invalidní pro invaliditu třetího stupně, jestliže tato invalidita vznikla před dosažením 18 let věku a tato osoba nebyla účastná pojištění po potřebnou dobu (§ 40). Za invaliditu třetího stupně se pro účely věty první považuje též takové omezení tělesných, smyslových nebo duševních schopností, které má za následek neschopnost soustavné přípravy k pracovnímu uplatnění. Při posuzování invalidity pro účely nároku na invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně podle věty první se neprovádí srovnání se stavem, který byl u osoby uvedené ve větě první přede vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu (§ 39 odst. 3 věta druhá).*
18. Uvedené ustanovení představuje řešení mimořádných situací, kdy nelze z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu pojištěnce od raného věku předpokládat dosažení potřebných dob pojištění. Na tzv. invalidní důchod z mládí má tedy nárok osoba, která splňuje kumulativně tyto podmínky: 1) věk alespoň 18 let, 2) trvalý pobyt na území České republiky, 3) vznikl invalidity III. stupně před dosažením 18 let věku, 4) nedostatek potřebné doby pojištění, 5) existence invalidity III. stupně v době podání žádosti.
19. Z uvedeného je zřejmé, že v řízení o žalobcově žádosti ze dne 7. 7. 2021 žalovaná podmínky vzniku invalidity před dosažením před 18 let věku ani naplnění invalidity III. stupně ve smyslu shora citovaného ustanovení nezkoumala. Přiznání tzv. invalidního důchodu z mládí dle § 42 zákona o důchodovém pojištění bránil nízký věk žalobce. Ten v době podání žádosti i následně v době vydání napadeného rozhodnutí žalované nedosáhl 18 let věku. Soud ve shodě s vyjádřením žalované zdůrazňuje, že tzv. invalidní důchod z mládí lze přiznat pouze osobě, která dosáhla 18 let věku. Této věkové hranice žalobce přitom dosáhl teprve dne 17. 7. 2022, tedy po právní moci žalobou napadeného rozhodnutí.
20. Soud uvádí, že nikterak nezlehčuje žalobcovu nepříznivou životní situaci a jeho dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav. Ve věci není sporu o tom, že žalobce je dlouhodobě neschopen práce, byla u něj podle posledního posudku lékařské posudkové

služby žalované zjištěna invalidita I. stupně. Ovšem nelze přehlédnout, že zákonné podmínky pro přiznání invalidního důchodu nebyly v době rozhodování žalované splněny pro nedosažení doby pojištění. Pro nadbytečnost tedy soud neprováděl posouzení zdravotního stavu žalobce posudkem posudkové komise dle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, a dokazování žalobcem předloženými lékařskými zprávami a posudky. Jak již bylo uvedeno shora, nosným důvodem zamítavého rozhodnutí byla žalobcova neúčast v systému důchodového pojištění. Již Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 8. 8. 2018, č. j. 20 Ad 22/2018-21, konstatoval: „Obecně při přezkoumávání rozhodnutí o důchodu podmíněném nepříznivým zdravotním stavem pojištěnce a jeho dochovanou pracovní schopností (§ 38 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění) si soud vyžádá u posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí odborný lékařský posudek dle § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, který je pak stěžejním důkazem. Jestliže však byla žádost žalobce o invalidní důchod zamítnuta pro nesplnění doby pojištění, ač byl ve správním řízení uznán invalidním, pak si soud, domáhá-li se žalobce v žalobě pouze uznání invalidity vyššího stupně, s ohledem na historii opakovaných žádostí a přehledu o době pojištění nevyžádá posudek u posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí, neboť dispoziční zásada žalobce tkívící pouze v požadavku uznání invalidity vyššího stupně, musí být vyvážena zásadou účelnosti a hospodárnosti soudního řízení. Bez ohledu na stupeň invalidity by žaloba nemohla být úspěšná, protože i případná změna stupně invalidity by nemohla založit nezákonnost napadeného rozhodnutí.“.

21. Z uvedených důvodů soud žalobu zamítl jako nedůvodnou postupem podle § 78 odst. 7 s. ř. s. Ve věci rozhodoval, aniž nařídil ústní jednání, v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s., za presumované souhlasu žalobce i žalované.
22. Nad rámec potřebného odůvodnění soud konstatuje, že žalobci nic nebrání v tom, aby se na žalovanou obrátil s novou žádostí o tzv. invalidní důchod z mládí, pro jehož přiznání po dosažení 18 let věku nepotřebuje získat potřebnou dobu pojištění dle § 40 uvedeného zákona. Důkazy, kterých se dovolával před soudem, pak může prokazovat naplnění invalidity ve smyslu § 42 zákona o důchodovém pojištění.
23. O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 věta první s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalovaná na ni podle § 60 odst. 2 s. ř. s. ve spojení s § 118d odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, nemá nárok.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat **kasační stížnost** ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Liberec 31. leden 2023.

Mgr. Lucie Trejbalová, v. r.
samosoudkyně